

ندا روزبه  
گفت و گو

عموما زمانی که پای رقابت در میان باشد، افراد به دنبال مواردی می‌روند که قبلا تجربه شده و امتحان خود را پس داده است. شاید ایمان به قصه «شور عاشقی» و هنر نقش آفرینانش کفه سنگین تری برای داریوش یاری بوده که بی هیچ تردیدی با هنرمندان همراهِش به دل کویر زده و روایتی دراماتیک از کربلا را به تصویر در می‌آورد و حاصل این امید و تلاش «شور عاشقی» تنها فیلم تاریخی مذهبی جشنواره فیلم فجر امسال است. شهره موسوی، پیام احمدی‌نیا، مهدی زمین‌پرداز، سیامک صفری، نادر فلاح، علی استادی، بهزاد دورانی، بهرام ابراهیمی، بابک والی، رضا خدادادیگی، میترا خواجه‌بیان، روح‌اله مهرابی، هادی آقاحسینی، مرتضی آقاحسینی، مرجان شکوفکی، پانته آکیقبادی و مریم آهنگر بازیگران «شور عاشقی» هستند. عوامل این فیلم سینمایی نیز عبارتند از: نویسنده، تهیه‌کننده و کارگردان: داریوش یاری، مدیر پروژه: مسعود زمانی، مدیر فیلمبرداری: فریدون شیردل، تدوین: امیر ادیب‌پرور، آهنگساز: مسعود سخاوت‌دوست، صدابردار: فرخ فدایی، طراح صحنه: پیام حسین‌سوری، طراح لباس: نیاز حمیدی، طراح گریم: شهرام خلج، صداگذار: محمود موسوی‌نژاد، جلوه‌های بصری رایانه‌ای: روزبه شمشیری، منشی صحنه: سیده معصومه موسوی، عکاس: علی عارف‌نسب، دستیار کارگردان و برنامه‌ریز: مهدی توکلی. در ادامه گفت‌وگوی خبرنگار صبا با عوامل «شور عاشقی» می‌خوانید:

«شور عاشقی» سومین ساخته سینمایی داریوش یاری است که پیش از این هم مستند جالب و تاریخی «کربلا جغرافیای تاریخ» را درباره واقعه عاشورا ساخته بود. عمده تصویربرداری این فیلم در یکی از مناطق کویری خور و بیابانک انجام شده است و در هیچ دکوری فیلمبرداری نشده و گروه برای فیلمبرداری کار به دل کویر رفته‌اند. فیلم «شور عاشقی» درباره کاروان اسرای کربلاست که از کوفه تا شام حرکت می‌کنند و سلما زنی است که مامور می‌شود رسانه کاروان اسرای کربلا و حضرت زینب (س) باشد و با آگاهی دادن آدمهایی که توسط شمر و ماموران فریب خورده‌اند را روشن کند. در حقیقت این زن کارآگاهی‌سازی را انجام می‌دهد تا نگذار جای جلاد و شهید عوض شود و حقیقت بار دیگر گم شود. او که پرچم یا حسین (ع) را بلند کرده و در پیشاپیش کاروان حضرت زینب (س) حرکت می‌کند خودش نیز یکی از یاران کربلا می‌شود.

### روایت داریوش یاری کارگردان «شور عاشقی» از ساخت فیلمش

در ساخت این اثر از اسناد ارزشمند تاریخی استفاده شده است و سعی کرده‌ایم نگاه درست و هوشمندانه‌ای به این موضوع داشته باشیم؛ ضمن اینکه کارشناس دقیق تاریخی با نام دکتر رجبی دوانی در این اثر حضور داشته‌اند. نگاه سازندگان این فیلم نسبت به مکتب عاشورا نگاهی شاعرانه است. در فیلم‌های قبلی با نام «دخیل» و «کربلا جغرافیای یک تاریخ» سعی کردم همین نگاه شاعرانه نیز در این اثر موجود باشد و در «شور عاشقی» جدی‌تر به ماجراهای بعد از واقعه نگاه کنیم. اما امیدوارم جشنواره فجر چهل و دوم بتواند با یک درایت و سعه صدر از سوی مدیران با آرامش برگزار شود؛ در عین حال فضایی همگانی برای سینماگران کشور باشد و در فضایی اندیشمندانه و مطلوب آثار قضاوت شوند.

### پیام احمدی‌نیا:

نقطه قوت جشنواره حضور فیلم‌ها  
بازانرهای مختلف است

برخی از کاراکترهای تاریخی، احساس خاصی را در مخاطب ایجاد می‌کنند. در واقع به دلیل پیش‌زمینه‌های تاریخی‌شان، مخاطب ناخودآگاه آن کاراکترها را دوست دارد یا بالعکس. برای مثال بارها شنیده‌ایم که در سال‌های اولیه اجرای تعزیه، عده‌ای از تماشاگران بعد از پایان نمایش، شخصیت شمرخوان را مورد ضرب و جرح قرار می‌داده‌اند! این نکته باعث تردید شما در پذیرفتن ایفای نقش نشد؟

نه. اصلا دلیل این که من این فیلمنامه و این نقش را پذیرفتم این بود که کاراکترهای قصه و فیلمنامه آن متفاوت بود از چیزهایی

که ما تا به حال دیده‌ایم و دیگر داشت تبدیل می‌شد به یک الگو و تقریبا حالت کلیشه پیدا کرده بود. مثلا شما همه جا کاراکتر شمر را یک بازیگر چاق و پیری می‌دیدید که در حال گاز زدن به ران مرغی در دستش است! ولی در این فیلمنامه واقعا این‌طوری نبود. تمام کاراکترها چه مثبت چه منفی، کاراکترهایی بودند که کاملا شخصیت‌پردازی شده بودند و حالا ما می‌توانستیم آن‌ها را به‌عنوان یک انسان بشناسیم، جدای از این که این آدم‌ها، در تاریخ ما چگونه در ذهن‌مان ثبت شده‌اند. ولی در کل من چون تجربه‌ام در ایفای نقش‌های منفی خیلی زیاد است و خدا را شکر مردم همه نقش‌های منفی‌ای که بازی کرده‌ام را دوست داشته‌اند، زیاد نگران این موضوع نیستم.

### در اخبار و اطلاعات مربوط به فیلم‌های جشنواره، «شور عاشقی» با قصه‌ای از واقعه کربلا معرفی شده. از نوع روایت این قصه برای‌مان بگویید؟

«شور عاشقی» در واقع به عاشورا نمی‌پردازد. داستان آن تقریبا از سه چهار روز بعد از عاشورا همراه کاروان اسرا است تا وقتی که می‌رسند به شام که پایان فیلم است. در حقیقت ماموریت شمر رساندن این کاروان به معاویه در شام است. که با رسیدن‌شان به شام، ماموریتش تمام می‌شود. در طول این مسیر و اتفاقاتی که می‌افتد دست‌مایه فیلمنامه بوده است. خیلی هم در فیلم لحظه‌های کشت و کشتار و خون و خون‌ریزی و ... نداریم و قصه از یک منظر دیگری روایت می‌شود که یک بخش آن عاشقانه است و یک بخش آن هم قصه واقعی‌ای است که در آن دخیل است.

تلاش شما برای رسیدن به نقش‌هایی که پیش از این داشته‌اید، نشان می‌دهد از آن دسته بازیگرانی هستید که ایفای درست و کامل کاراکتر، برایتان بسیار حائز اهمیت است. نمونه‌اش گذراندن دوره‌های بوکس، برای بازی در سریال «لژیونر» است. برای رسیدن به نقش‌تان در «شور عاشقی» چه مسیرهایی را گذراندید؟

در «شور عاشقی» به‌لحاظ تکنیک بازیگری بیشتر سوارکاری‌اش برایم مهم بود که تمرین کردم و خدا را شکر الان در سریال جدیدم هم به کارم می‌آید. ولی در فیلم رزم خاصی نداشتیم که نیاز باشد کارهایی مثل شمشیرزنی را تمرین کنم. بیشتر سعی کردم آن چیزی که در فیلمنامه هست را با منظر ذهنی خودم تطبیق دهم تا بتوانم به یک کاراکتری برسیم که در عین حال که منفی است، جذاب هم باشد.

### ذهنیت‌تان نسبت به شخصیت حقیقی «شمر»، قبل و بعد از ایفای نقش او یکی است؟

قطعا نه. ما همیشه در ذهنمان یک چیزی ساخته شده بوده و بالطبع با همان ذهنیت نگاه می‌کردیم. ولی من خودم بعد از این که این فیلمنامه را پذیرفتم و روی کاراکتر تحقیقات کردم، دیدم که خود شمر به هر حال مسلمان بوده، شیعه بوده و یک رکعت نماز نخونده نداشته و اصلا قبل از واقعه عاشورا از حج برمی‌گردد، حجی که امام حسین (ع) نیمه‌کاره رها کرده و برگشته را شمر تکمیلش می‌کند و می‌آید. حتی خود شمر در کنار حضرت علی (ع) در جنگ صفین جنگیده است. شمر شخصیتی نبوده که احساس کنیم که مثلا یک شخصیت فضایی داشته است، از جای دیگری آمده، یک آدم دیگری بوده یا یک دین دیگری داشته است. او حتی کنار حضرت علی (ع) جنگیده و کنار حضرت علی شمشیر خورده است، ولی در این واقعه یا موقعیت دچار خطا می‌شود.

«شور عاشقی» چه چیزی به پیام احمدی‌نیا اضافه کرد؟ به لحاظ بازیگری که برای من یک چالش بود چون پیش از این، نقش تاریخی‌ای که با این ادبیات تاریخی بخواد بیان شود، بازی نکرده بودم و به لحاظ تکنیکی هم این کار، کار سختی بود. مادر گرمای تابستان در کویر لوت با سه چهار لایه لباس، ریش، روی اسب، شتر و ... شرایط تولیدی خیلی سختی داشتم. ولی گروه خیلی زحمت‌کشی پشت کار بود و تک‌تک بچه‌ها زحمت کشیدند.

### بعد از این تجربه، برایتان پیش‌آمد که به بازی در نقش شخصیت تاریخی خاصی فکر کنید و دلتان بخواهد که در آینده چنین پیشهادی به شما داده شود؟

اتفاقا یک‌سری کاراکترهایی که در بعضی از سریال‌های خارجی مثل «گیم‌آف ترونز» می‌دیدم را به شدت دوست داشتم که تجربه کنم. خدا را شکر به محض این که فیلمبرداری «شور عاشقی» تمام شد و به تهران رسیدم، قرارداد بازی در یک سریال شبکه خانگی را بستم که قصه آن در زمان علویان روایت می‌شود، با یک کاراکتر منفی جذاب و در حال حاضر فیلمبرداری آن

شروع شده است که بعدها می‌توانیم در مورد آن سریال مفصل‌تر صحبت کنیم.

### چه بازخوردی را برای «شور عاشقی» و کاراکتر «شمر» این فیلم در جشنواره پیش‌بینی می‌کنید؟

این که چه اتفاقی در بخش داوری و این‌جور موارد بیفتد، برای من مهم نیست. به نظر من همین که ژانرهای مختلفی در جشنواره حضور دارند، خودش نقطه قوت است و به ارتباط برقرار کردن تماشاگر کمک می‌کند. همان‌طور که می‌بینید امسال سینمای کمدی هم در آثار جشنواره هست، مثل «تمساح خونی» و «صبحانه با زرافه‌ها»، فیلم‌های اجتماعی هم هست مثلا فیلم سینمایی «بی‌بدن» را با ژانر اجتماعی در جشنواره امسال داریم که من خودم در آن نیز بازی دارم. همین‌طور فیلم‌های جنگی، حتی فیلم ترسناک و فیلم‌های تاریخی مثل خود «شور عاشقی». به نظر من نیاز است که همه این ژانرها در ویتترین سینمای ما که همین جشنواره فجر است، حضور داشته باشند. ولی من به‌شخصه همیشه سعی کرده‌ام که تمرکز روی خودم داشته باشم و زیاد برایم مهم نباشد که فیلم جایزه می‌گیرد یا نمی‌گیرد، چه‌قدر می‌فروشد، چه‌قدر نمی‌فروشد. برایم بیشتر مهم است که آن چیزی که من در جایگاه خودم قرار است انجام دهم را به بهترین نحو انجام دهم، بقیه‌اش دست خداست.

### سیامک صفری:

مخاطب به پرسوناژهای تاریخی علاقه‌مند است

### از «شور عاشقی» و نقشی که در آن دارید، برای‌مان بگویید.

«شور عاشقی» روایت کاروان اسرای کربلا بعد از واقعه عاشورا است. این کاروان توسط شمر از کوفه به سمت شام برده می‌شود و هنگام گذر از شهر و روستاهای طول مسیر اتفاقاتی را از سر می‌گذرانند و با شخصیت‌هایی درگیر می‌شوند که من پرسوناژ آخرین اتفاق این مسیرم و توسط شمر کشته می‌شوم.

### چه فاکتوری در این کاراکتر باعث شد که این نقش را بپذیرید؟

کاراکتری که ایفای نقش آن به من پیشنهاد شد، آن‌قدر برایم جذابیت داشت که بدون توجه به کم و زیاد بودنش، آن را بپذیرم. پرسوناژ ویژه‌ای بود. یک آدم عارف‌مسلک که به ظاهر عقلش را از دست داده و با زبانی که داشت به بقیه نیش‌های سهمگینی می‌زد. با وجود این که به نظر بقیه بی‌عقل می‌آمد، بسیار عاقل بود. در حقیقت یک دیوانگی خاصی داشت که من را به یاد بهلول می‌انداخت و برایم بسیار جذاب بود. از همان روز اولی که قدم در این حرفه گذاشتم و فکر می‌کنم بیشتر از چهل سال است که از آن می‌گذرد تا به الان، کمترین چیزی که در پذیرفتن نقش‌ها برایم مهم بوده و به آن توجه کرده‌ام؛ کوتاهی و بلندی آن نقش‌ها بوده است. در واقع تجربه زندگی کردن آن شخصیت‌ها و تاثیری که با آن‌ها به جامی‌گذارم، اهمیت چیزهای دیگر را برایم از بین می‌برد. به نظرم از تلفیق حضورهای پررنگ‌تر و کم‌رنگ‌تر، کنار هم تابلوی زیباتری نقش بسته می‌شود.

### به‌عنوان هنرمند پیشکسوتی که تجربه نقش‌های بسیار متفاوتی در کارنامه خود دارد، بازخورد کاراکترهای تاریخی را بیشتر از کاراکترهای غیرمستند می‌دانید یا کمتر؟

بستگی دارد اما معمولا مخاطب به پرسوناژهای تاریخی علاقه‌مند است. این را از تجربه خودم در برخورد با مردم و واکنش‌های مثبت‌شان نسبت به شخصیت‌های تاریخی‌ای که داشته‌ام، می‌گویم. تجربیاتی مانند نمایش «شکار روباه» که برگرفته از شخصیت آغامحمدخان قاجار است یا «خاطرات و کابوس‌های جامه‌دار...» که نقش دلاکی را بازی می‌کردم که شاهد قتل میرزا تقی‌خان فراهانی است، استقبال و توجه مردم نشانگر علاقه آنان به این پرسوناژها بود.

### حضور در جشنواره فیلم فجر چقدر برای شما اهمیت دارد؟

دیده شدن برای هر کسی در هر حرفه‌ای خوب است و دیده شدن در جشنواره فیلم فجر فارغ از دریافت جایزه یا عدم دریافت آن، تشویق شدن را به همراه دارد. چرا که به هر حال اینجا همه کارها دیده می‌شود، بالطبع در ادامه‌اش دوستان و همکاران، همدیگر را می‌بینند و نکات مثبت یکدیگر را به هم می‌گویند. فکر می‌کنم هر انسان عاقلی از دیده شدن و تشویق شدن استقبال می‌کند.